

KRONIKA

23. setkání Gesprächskreis Technikgeschichte ve Völklingen v Sársku

Ve Völklingen, bývalém centru těžkého průmyslu v Sársku, se konala od 9. do 13. června 2004 tradiční konference německy hovořících historiků techniky. Zaměřena byla zejména na ochranu a konverzi hornických a hutnických areálů, jejichž činnost byla zastavena na konci 20. a počátkem 21. století. Zúčastnili se jí historikové a památkáři z Německa, Rakouska, Francie a České republiky, mezi hosty byli vedoucí pracovníci oceláren Saarstahl a představitelé místní správy. Přednášky a diskuze probíhaly v komplexu Völklingenských hutí, který ukončil výrobu v roce 1986 a v roce 1994 byl zapsán na Seznam světového dědictví Unesco.

Úvodní diskusi, nazvanou „Halby šrotu nebo novodobé katedrály“, kterou řídila moderátorka Barbara Renno a účastnili se jí Ira Mazzoni (Mnichov), Wolfgang Kil (Berlín), Gerhard Stadler (Vídeň) a Uwe Burghardt (Hannover), vysílal sárský rozhlas SR 2 Kulturradio.

Následující přednášky a diskusní části se týkaly zachování a nového využití průmyslových areálů, jejich vlivu na životní prostředí i řešení socioekonomických otázek vstavlých v souvislosti s ukončením provozu hutí a dolů, jež představovalo ztrátu tisíců pracovních míst v oblasti. Při hledání nové náplně pro opuštěné areály (muzea, naučné stezky, multifunkční výstavní, přednáškové či divadelní prostory apod.) se ukazuje nezbytná spolupráce mezi jejich vlastníky, vzdělávacími a kulturními institucemi, občanskými iniciativami, státní správou a místní samosprávou.

Exkurze směřovaly do Sárska i za hranice do Lotrinska, které se potýká s obdobnými problémy. Vedle vlastní staré völklingenské huti účastníci konference navštívili i moderní kovárnu a strojírnou společnosti Saarstahl, která je dosud v provozu, dále hutě a ocelárny v Dillingen, rovněž v provozu. Delf Slota je provedl vznikající naučnou trasou na dole Göttelborn, kde byla ukončena těžba až v roce 2000. Průvodcem po Lotrinsku byl Uwe Burghardt; navštíveny tu byly rudný důl a muzeum ve Vallée de Sainte Neige v Neufchef a muzeum v kamenouhelném dole Carreau Wendel v Petite Rosselle.

Hlavním přínosem konference byla bezesporu výměna zkušeností historiků, památkářů a bývalých provozních pracovníků ze všech zúčastněných zemí.

Na závěr sdělení: 24. setkání Gesprächskreis Technikgeschichte se uskuteční 26. až 29. května 2005 v Augsburgu a jeho ústředním tématem bude *Die Technisierung der Kreisläufe Wasser in der Industriegesellschaft*. Kontaktní osobou pro tento ročník je Anita Kuisle (Auenstrasse 16, 80469 München, anita.kuisle@fh-augsburg.de).

Jana Nekvasilová

25. mezinárodní konference historie matematiky

Ve dnech 27.–31. 8. 2004 se ve Velkém Meziříčí konala jubilejní, 25. mezinárodní konference z historie matematiky. Zúčastnilo se jí více než 50 osob z Čech, Moravy, Slovenska, Polska a Ruska. Připravilo ji Výzkumné centrum pro dějiny vědy, společné pracoviště AV ČR a UK; hlavními organizátory byli E. Fuchs a J. Bečvář. Při prezentaci získali účastníci dva nové svazky edice *Dějiny matematiky*: J. BEČVÁŘ – M. BEČ-

VÁŘOVÁ – H. VYMAZALOVÁ: *Matematika ve starověku. Egypt a Mezopotámie* a J. BEČVÁŘ – E. FUCHS (ed.): *Matematika v proměnách věků III*. Během konference měli možnost zakoupit si nové i starší tituly edice *Dějiny matematiky*, časopis *Učitel matematiky* a další publikace.

Hlavní program byl velmi bohatý, sestává z těchto přednášek:¹

J. BEČVÁŘ: *Z historie lineární algebry*; M. BEČVÁŘOVÁ: *Karel Zabradník (1848–1916)*; Š. BILOVÁ: *Teorie svazů v české a slovenské matematice do roku 1963*; J. HORA: *Gauss, Ramanujan a novější metody výpočtu čísla π* ; J. HOUSKA: *Augustin Louis Cauchy a křivkový integrál v komplexní rovině*; M. HYKŠOVÁ: *Teorie her a politologie*; E. KOZÁKOVÁ: *Život a dílo L. S. Riegra*; J. KOZÁNEK: *Toeplitz-Hausdorffova věta po osmdesáti pěti letech*; J. LANGER: *Fyzikální problémy s dělením státu*; T. LENGYELFALUSY: *Niekol'ko zaujímavostí z histórie učebnic matematiky*; R. LENKER: *Poznámky ke geometrickým pracím Bernarda Bolzana*; A. LUKÁŠOVÁ: *Čechův topologický seminář*; K. MAČÁK: *Emanuel Czuber, G. U. Yule a česká statistická literatura po 1. světové válce*; P. PAVLÍKOVÁ: *Prof. Miloš Kössler a zeta funkce*; L. PURMOVÁ: *O historii obyčejných diferenciálních rovnic v 18. století*; I. SAXL: *Abraham de Moivre (1667–1754)*; A. SLAVÍK: *Součinný integrál: vznik, vývoj a použití*; P. ŠIŠMA: *Pohled do brněnských archivů*; W. WIĘŚLAW: *F. Viète*; T. ZUŠČÁK: *Užití determinantů v geometrii na přelomu 19. a 20. století*; K. ŽITNÝ: *Banachovy algebry v historické perspektivě*.

Za úspěšný průběh mezinárodní konference je třeba poděkovat J. Bečvářovi a E. Fuchsovi, všem přednášejícím i účastníkům, dále také kolektivu Domova mládeže ve Velkém Meziříčí.

Vážnější zájemci o dějiny matematiky se mohou zúčastnit 26. mezinárodní konference Historie matematiky, která se bude konat v srpnu 2005 v Jevíčku. Kontaktní adresa: doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., Přírodovědecká fakulta MU, Janáčkovo nám. 2a, 662 95 Brno (e-mail: fuchs@math.muni.cz) nebo RNDr. Martina Bečvářová, Ph.D., Katedra aplikované matematiky, Fakulta dopravní ČVUT, Na Florenci 25, 110 00 Praha 1 (e-mail: nemcova@fd.cvut.cz).

Martina Bečvářová

Poznámka

¹ Podrobnější informace o průběhu konference a fotografie z této akce lze najít na adrese <http://fd.cvut.cz/Personal/Nemcova>. Na této stránce jsou uvedeny informace i o předchozích letních školách a mezinárodních konferencích.

Konference Goethe a přírodověda v Praze 24.–26. září 2004

V uvedených dnech, přes víkend, proběhla díky Katedře filosofie a dějin přírodních věd Přírodovědecké fakulty UK a Výzkumnému centru pro dějiny vědy AV ČR a UK velmi užitečná konference (plný název: **Goethes Naturwissenschaft und der heutige Goetheanismus in der Naturwissenschaft**), která se jednak dotkla i pro naši vědu významné epochy na počátku 19. století, jednak prezentovala ty obvykle dnes málo nápadné aspekty neredukcionistické přírodovědy, jež ukazují, že i přesná věda se může obejít bez některých spíše módních atributů.

Po otevření konference v pátek večer vedoucím VCDV A. Kostlánem následovaly

2 velké úvodní přednášky. V prvé pojednal Z. NEUBAUER (PřF UK) o Goethově hermeneutice přírody a poté vyzdvihl Goethův evolucionismus W. SCHAD (Witten). Nejvíce naplněný den představovala sobota, již zahájil M. SIMON (Oldenburg) přednáškou o goetheanistické mikrobiologii. W.-CH. DULLO (Kiel) promluvil o rytmech v mořských sedimentech a mořských organismech, K. KLEISNER (Praha) se zabýval historií některých vúdčích konceptů v biologii (homologie a příbuzné) a navrhl nový: *seme* (analogie ke *gene* nebo *mne-me*), U. WUNDERLIN (Curych) se vyjádřil k otázce vývojové morfologie u rostlin a hovořil o konceptu *plastochronu* jako časového úseku mezi založením stejného stadia u dvou morfologicky ekvivalentních květů. O Goethově vztahu k alchymii hovořil L. v. MACKENSEN (Kassel) a připomenul přitom i Komenského, M. BASFELD (Eggenstein) si povšiml zevrubně Goethovy metody v jeho *Farbenlehre* ve vztahu k fenomenologii čtyř prvků. J. JANKO (Praha) ocenil Goethovy zásluhy o rozvoj naturfilosofie v Čechách, zejména ve vztahu k Buquoyovi, Purkyňovi a Šternberkovi. Velký zájem vzbudila přednáška U. PÖRKSENA (Freiburg i. Br.) o „fenomenologické“ přírodovědě u Goetha se zvláštním zřetelem k jazyku a zobrazení

jako nástrojích poznání. Nedělní program pak obsahoval tři přednášky – A. WEBER se pokusil znázornit poetiku rostlinného pobytu ve světle koncepce niterného prostoru světa (*Weltinnenraum*). J. DANIEL (Dornach) osvětlil vztahy Goethova a Aristotelova přístupu k základním otázkám filosofie a posléze J. KÜHL (Goetheanum Dornach) obsírně analyzoval *Farbenlehre* a její metodologický přínos i pro moderní fyziku. V obsáhlé diskusi na některé momenty na pomezí fyziky a fyziologie upozornil L. PŘECECHTĚL (Liberec).

Konference potvrdila stálou životnost fenomenologických metod i v současné přírodovědě a ukázala, že goethovský přístup není jen záležitostí pietní tradice. V průběhu konference převažovaly sice filosofické aspekty, nicméně se plně prosadil i historický přístup a zazněly i hlasy soudobých vědních oborů, kupř. mikrobiologie, fyziky, botaniky. Věda, chápána feneticky anebo fenomenologicky je skutečně i dnes přínosná. Na konferenci, byť rozsahem nevelké, bylo tak dosti příležitostí k tomu, abychom si tato konstatování ozřejmili i v diskusních a neformálních setkáních. Věřme, že o tom přesvědčí širší odbornou veřejnost připravovaný sborník materiálů.

Jan Janko

Novější svazky *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* z produkce Ústavu dějin UK – Archivu UK lze objednat na adrese: Ústav dějin UK-Archiv UK, Ovocný trh 5, 116 36 Praha 1 (marie.stemberkova@ruk.cuni.cz) nebo přímo zakoupit tamtéž. Podrobnosti na webových stránkách DVT.

AUC-HUCP, T. 35 (1995), Fasc. 1-2; AUC-HUCP, T. 36–38 (1996–1998), Fasc. 1-2 (vyšlo 2004); AUC-HUCP, T. 39 (1999), Fasc. 1-2; AUC-HUCP, T. 40 (2000), Fasc. 1-2; AUC-HUCP, T. 41 (2001), Fasc. 1-2; AUC-HUCP, T. 42 (2002), Fasc. 1-2; AUC-HUCP, T. 43 (2003), Fasc. 1-2 – v tisku